INFORMÁTOR 29/2025
Gréckokatolíckej farnosti Závadka
Závadka 238, 053 33 p.Nálepkovo – https://zavadka.grkatke.sk
farnost.zavadka@grkatke.sk – o. Maroš Rinik, farár – tel. 0911 711 403

ZAČALI SME FILIPOVKU

Na veľké a slávne udalosti vykúpenia Cirkev pripravuje veriacich pôstom. Jedným z najväčších sviatkov liturgického roku je sviatok Narodenia Ježiša Krista. Aj na tento sviatok pripravuje Cirkev pôstnym obdobím, ktoré ho predchádza.

Pôst pred Narodením Pána je nazývaný Filipovka, pretože sa začína deň po sviatku sv. apoštola Filipa. Pôst bol zavedený, aby pripravil Cirkev na dôstojnú oslavu veľkého a svätého dňa Kristovho narodenia.

Prvá zmienka o prípravnom období pred Narodením Pána – filipovke – je v dekréte koncilu zo Zaragozy (380). Koncilovi otcovia sa uzniesli, že každý kresťan má od 17. decembra do Bohozjavenia (6. januára) chodiť denne do chrámu. Na synode v Mac (v dnešnom Francúzsku) r. 581 bolo schválené, že každý kresťan sa má od sviatku sv. Martina (11. novembra) až do 24. decembra postiť trikrát do týždňa (pondelok, streda, piatok).

Zmienku o pôste pred Narodením Ježiša Krista nachádzame v Koptickom kalendári v 8. storočí. Ján Pôstnik, patriarcha Carihradu, ustanovuje pravidlo: „Patrí sa, aby sa veriaci zdržiavali od mäsa po dve štyridsiatnice, t.j. v čase Filipovky a v čase pôstu Petra a Pavla“. V 9. storočí sa celý Východ podriadil tejto disciplíne a prijal pôst pred sviatkami Narodenia Ježiša Krista. Súčasné liturgické obdobie pred Narodením bolo definitívne ustálené na Konštantínopolskom sneme v roku 1166. Koncil sa uzniesol, že pôst sa bude začínať 15. novembra a bude trvať do 24. decembra vrátane. Tak bol ustanovený ďalší 40-dňový pôst

Aj cieľom tohto pôstu je modlitbou a pôstom sa pripraviť na sviatok Narodenia Ježiša Krista. Simeon Solúnsky hovorí: *„Štyridsaťdenný pôst pred Narodením Ježiša Krista je podobný Mojžišovmu pôstu na vrchu Sinaj. Po štyridsaťdennom pôste prijal tabule Božích prikázaní. Zachovajme aj my štyridsaťdenný pôst a prijmime živé Slovo Božie vtelené z Panny a prijmime aj jeho telo – pristúpme k svätému prijímaniu“.*

Predvianočný pôst sa v cirkvi prijal podľa starozákonných patriarchov, ktorí s veľkou vierou očakávali príchod Mesiáša. V čase filipovky chce Cirkev utvrdiť srdcia veriacich vo viere príkladom ako starozákonných, tak aj novozákonných svätých, ktorých pamiatku slávi v tomto predvianočnom pôstnom období. Dve nedele pred sviatkom Narodenia Ježiša Krista sú zasvätené pamiatke svätých Praotcov a svätých Otcov Starého zákona.

V Západnej Cirkvi je obdobie predvianočného pôstu nazvané ako adventné obdobie. Toto obdobie sa začína prvými večerami nedele, ktorá padne na deň 30.novembra alebo na najbližší deň tohto dátumu a končí sa pred prvými večerami Narodenia Pána. Táto adventná doba odstránila jeho pôstny charakter a prijala eschatologický charakter. Aj samotné liturgické texty povzbudzujú veriacich k očakávaniu druhého a slávneho príchodu Pána.

Pôstne predpisy pre Filipovku boli vždy miernejšie ako pravidlá pre Veľký štyridsaťdňový pôst pred Paschou. *Gréckokatolíkov na Slovensku v súčasnosti viaže iba povinnosť zdržiavať sa mäsitých pokrmov v piatok. Na rozdiel od Veľkého pôstu, Filipovka nemá vlastné liturgické predpisy.*

KATECHÉZY V JUBILEJNOM ROKU

Liturgia ako vrchol činnosti

Čo je to liturgia a čo sa pri nej vlastne deje?

Liturgia zasahuje zmysly človeka. Zrakom vnímame výzdobu chrámu, krásu a hĺbku ikon, žiaru svetla. Sluch vníma krásu Božieho slova a liturgického spevu, poučenie od kňaza, ktorý vysvetľuje obsah Božieho slova v homílii a ohlasuje kerygmu. Čuchom zase vnímame vôňu kadidla a obetných sviec. Hmatom sa môžeme dotknúť ikon, evanjeliára, relikvií. Cieľom toho všetkého je sprostredkovať skúsenosť stretnutia s Bohom, ktorá je viac postavená na osobných pocitoch, prežívaní konkrétneho okamihu a pohnutí srdca ako na racionálnom základe. Keďže chce osloviť hlavne srdce človeka a odzrkadliť krásu neba na zemi, dáva človeku zažiť pocity radosti, voľnosti, krásy a dobroty. Práve táto skúsenosť priťahuje mnohých ľudí, lebo Boh sa tu odhaľuje ako ten, ktorý ho miluje. Boh sa skláňa k človeku, aby ho pritiahol k sebe. Boží Syn sa stáva človekom, aby sa človek mohol stať Božím synom. Sv. Ján Pavol II. hovorí, že od prvých rokov jeho kňazstva sa stalo slávenie eucharistickej obety nielen najsvätejšou povinnosťou, ale predovšetkým najhlbšou potrebou jeho duše. Nielen kňaz, ale každý v Krista veriaci človek si potrebuje toto uvedomovať: že práve v tej chvíli sám Boh kvôli mne zostupuje ku mne, aby ma naplnil, aby mi sprítomnil svoj život a tak, aby sa môj život stal životom Božieho dieťaťa.

Celá božská liturgia predstavuje opis života Ježiša Krista. Svätá liturgia tak v sebe spája všetky Pánove sviatky cirkevného roka rozložené postupne v jednotlivých častiach liturgie. **Prípravná časť alebo proskomídia** – túto časť sa modlí kňaz neverejne pri žertveníku vo svätyni. Počas nej sa slúžiaci oblieka do bohoslužobných rúch a pripravuje chlieb a víno, ktoré budú neskôr v liturgii premenené na Kristovo telo a krv. Tu si pripomíname Ježišovo narodenie a skrytý život Pána Ježiša v detstve až do jeho verejného vystúpenia. Nasleduje **liturgia katechumenov** – jej centrálnou časťou sú čítania z apoštola a evanjelia. Pred čítaniami sú ekténie (prosby), antifóny zo žalmov, tzv. malý vchod (slávnostný sprievod s evanjeliárom okolo svätyne – kňaz alebo diakon vychádza severnými diakonskými dverami a znova vstupuje do svätyne cárskymi dverami), ktorý symbolizuje ústredné tajomstvo vtelenia Božieho Syna, a spev tropárov. Po čítaniach nasleduje obvykle homília, kde sa vysvetľuje prečítaná časť evanjelia a ohlasuje sa kerygma. Nasledujú ďalšie prosby. Táto časť liturgie predstavuje Ježišovo verejné účinkovanie a vyučovanie. A potom nasleduje **liturgia verných** – jej centrálnou časťou je anafora a vyvrcholením rozdávanie Kristovho tela a krvi veriacim. Pred anaforou sa koná tzv. veľký vchod. Je to slávnostný sprievod s pripraveným chlebom a vínom, nasleduje vyznanie viery. Po anafore nasledujú prosby a príprava na rozdávanie Eucharistie. Ježiš vstupuje do Jeruzalema, kde je zajatý, ukrižovaný, „zlomený“, ale aj vzkriesený, rozdaný všetkým na posilu duše a tela. Po rozdávaní Eucharistie sa spievajú ďakovné spevy a nasledujú obrady prepustenia veriacich.

V liturgii však nejde len o obyčajné spomínanie nejakej historickej udalosti, ktoré by možno vyvolalo nejaké prechodné emócie. Toto pripomínanie si nám slúži na to, aby sme nezabudli na to, čo Boh pre nás urobil a naďalej robí. Kristus je sám ten, kto je obetovaný, a zároveň ten, kto obetuje. Je ten, kto prináša a je prinášaný. Práve táto spomienka je bránou, ktorou Boh môže vstúpiť do našich vzťahov a premeniť ich. Cez prijatie svätých tajomstiev dostávam účasť na Božom živote a stávam sa chrámom živého Boha. Ja, ktorý som prijal Ježiša, sa mám obetovať pre druhých. Tu je recept na svätosť. Nie je výsledkom snahy či morálnej hodnoty, ale výsledkom účasti na svätosti Boha. A toto je výsledok každej plne prežitej liturgie. Boh sám nám umožňuje, aby sme znova urobili jeden krok bližšie k nemu.

Bohoslužobný poriadok

17. – 23. november 2025

Pondelok 17.11.	Náš o. sv. Gregor Divotvorca, neocézarejský biskup **HP: z pondelka (109)**	**17 30 csl.**	+ Terézia Vansáčová
Utorok 18.11.	Sv.mučeníci Platón a Roman **HP: z utorka (110)**	**8 00 csl.**	+ Ján Geletka
Streda 19.11.	Sv. prorok Abdiáš **HS: zo stredy (156)**	**17 30 slov.**	+ Dušan Wojtilla
Štvrtok 20.11.	Sv. prorok Abdiáš **HP: z predprazdenstva (296)**	**8 00 csl.**	+ Štefan a Michal (r. Vansáčová)
Piatok 21.11. ***Odporúčaný veľký sviatok Voľnica***	**Vstup našej presvätej Vládkyne, Bohorodičky Márie, výdy Panny, do chrámu** **HS: zo sviatku (308)**	**17 30 slov.**	* za naše deti **Požehnanie detí** **Myrovanie** **Stretnutie detí**
Sobota 22.11.	Sv. apoštol Filemon a spol.	**8 00 csl.**	* na úmysel
Nedeľa 23.11.	**Nedeľa 24. (26.) týždňa po Päťdesiatnici** **HS: 7.hlas (149) a Vstupu (308)** Ap. 229 (Ef 5, 8b-19) Lk 66 (12, 16-21)	**9 30** **10 00 slov.**	**Slávnostný ruženec** * za veriacich farnosti **Príprava na 1. sv. spoveď**

HS: slovenská modlitebná kniha *Hore srdcia;* HP: cirkevnoslovanská *Hóspodi pomíluj.*

- Počas Filipovky po liturgii **Štyridsaťdňové putovanie do Betlehema** (brožúrka).
- **Upratovanie:** 3. skupina – r. Koťuhová, r. Turčanová, r. Bučková a r. Černická. Ďakujeme, nech vás Pán Boh odmení na mnohé a šťastné roky.
- Dary na chrám: 100,- r. z krstu Rachel Kišákovej. Pán Boh odmeň a požehnaj.
- Milé deti, včera sme začali prípravné obdobie na sviatky Narodenia nášho Pána Ježiša Krista - Filipovku. Ešte stále sme v Jubilejnom roku, naša aktivita bude spočívať v duchovnom putovaní po miestach spojených s udalosťami spásy a v samotnom príbehu o Narodení Pána. Tieto miesta máme znázornené na tejto mape, ktorá je v našom chráme umiestnená. Po skončení sv. liturgie všetky deti (9-12 rokov) dostanú *Pas pútnika* a každý týždeň budú postupne spĺňať jednoduché úlohy. Tento prvý týždeň spoznáme prvé miesto nášho duchovného putovania.. Je ním mesto ..... Ikona pri tomto mieste nám zobrazuje Jeruzalemský chrám a udalosť, ktorá sa v ňom udiala, a to je Vstup Presv. Bohorodičky do chrámu. Už od začiatku Filipovky si osvojme postoj modlitby, ktorému sa učila aj Mária v chráme.
  Počas týždňa sa každý deň pomodlime tropár zo sviatku Vstupu Presv. Bohorodičky do chrámu na tie úmysly, na ktoré najviac potrebujeme, no predovšetkým za to, aby sme vždy plnili Božiu vôľu.
  Praktická úloha: Uložte si do svojej izby ikonu (alebo obrázok) Presv. Bohorodičky a ozdobte si ju kvetmi alebo inou výzdobou, tiež môžete priniesť kvety do chrámu k ikone Presv. Bohorodičky.

Bohoslužobný poriadok

24. – 30. november 2025

Pondelok 24.11.	Sv. veľkomučenica Katarína **HP: zo Vstupu Bohorodičky do chrámu (296)**	**17 30 csl.**	+ Mária Turčanová
Utorok 25.11.	Odovzdanie sviatku Vstupu presv. Bohorodičky do chrámu **HP: zo Vstupu Bohorodičky do chrámu (296)**	**8 00 csl.**	* ZBP Katarína Burejová
Streda 26.11.	Prepodobný o.Alypios Stĺpnik **HS: zo stredy (156)**	**17 30 slov.**	+ Michal Anna Marta Michal Jaroslav Leopold (r. Fabinyová)
Štvrtok 27.11.	Sv.mučeník Jakub Perzský **HP: zo štvrtka (113)**	**8 00 csl.**	* na úmysel
Piatok 28.11. ***Zdržanlivosť od mäsa***	Sv.mučeník Jakub Perzský **HS: z piatka (159)**	**17 30 slov.**	* ZBP Lucia, Viktória, Lukáš s rod., Lenka a Lea s rod.
Sobota 29.11.	Sv. mučeník Paramon.	**8 00 csl.**	+ Terézia Michal a Štefan (r. Komárová)
Nedeľa 30.11. ***Zbierka na Charitu***	**Nedeľa 25. (27.) týždňa po Päťdesiatnici** *Sv. a všechv. Ap. Andrej Prvopovolaný* **HS: 8.hlas (107) Andrejovi (300)** Ap. 233 (Ef 6, 10-17) Lk 71 (13,10-17)	**9 30** **10 00 csl.**	**Slávnostný ruženec** * za veriacich farnosti

HS: slovenská modlitebná kniha *Hore srdcia;* HP: cirkevnoslovanská *Hóspodi pomíluj.*

- **Upratovanie:** 4. skupina – r. Hudzíková. Ďakujeme, nech vás Pán Boh odmení na mnohé a šťastné roky.
- Počas Filipovky po liturgii **Štyridsaťdňové putovanie do Betlehema** (brožúrka).
- Dnes v rámci nášho duchovného putovania a prípravy na sviatky Narodenia nášho Pána Ježiša Krista navštívime ďalšie mesto ....., kde anjel navštívil Máriu, aby jej niečo oznámil.
  Prečítajte si text vo vašich pasoch pútnika a splňte úlohu. Boh mal pre Máriu svoj plán, ktorého naplnenie nebolo ľahké. Mária však bola poslušná Bohu od prvej chvíle.
  Usilujte sa zvlášť v tomto týždni poslúchnuť rodičov a učiteľov bez odvrávania.
  Praktická úloha: Urob niečo navyše aj z vlastnej iniciatívy, bez toho, aby ti to rodičia, alebo učitelia museli prikazovať.